

Sociaal veiligheidsbeleid

Dalton Kindcentrum De Wingerd

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Toelichting begrippen	3
Korte beschrijving van onze school	4
Onze visie op schoolveiligheid	4
Vertaling naar de praktijk	5
Samenhang andere beleidsdocumenten	6
Plan van aanpak tegen pesten	7
Pestprotocol	13

Inleiding

Sinds augustus 2015 is de 'Wet Veiligheid op school' ingevoerd. De wet heeft als doel dat scholen zich inspannen om pesten tegen te gaan en dat scholen zorgen voor sociale veiligheid. Incidenten zoals ongepast gedrag, pesten, (seksuele) intimidatie, diefstal, discriminatie en agressie worden voorkomen.

Dat kan door op tijd te signaleren en hier gericht tegen op te treden. In de wet staat dat scholen:

Een sociaal veiligheidsbeleid moeten voeren.

Een aanspreekpunt moet hebben waar leerlingen en ouders pesten kunnen melden. Ook moet iemand het pestbeleid op school coördineren. Dit kan dezelfde persoon zijn, maar dat hoeft niet. Een jaarlijkse monitoring van de veiligheidsbeleving van kinderen uitvoeren, zodat er altijd een actueel en representatief beeld is van de situatie op school.

Ad1:

Van scholen wordt verwacht dat ze alles doen wat nodig is om leerlingen een veilige omgeving te bieden. Dit vraagt van scholen dat ze een actief veiligheidsbeleid voeren dat doeltreffend is. Monitoring van de sociale veiligheid van leerlingen geeft daarover meer informatie. Als resultaten daartoe aanleiding geven, kan de school op basis van deze gegevens het beleid aanpassen.

Ad2:

De anti-pest coördinator kent vier taken:

Fungeren als aanspreekpunt voor ouders en leerlingen als belangenbehartiging.

Het leveren van een actieve bijdrage aan een sociaal veilig schoolklimaat door het geven van voorlichting en het organiseren van preventieve activiteiten.

Fungeren als gesprekspartner en beleidsadviseur op het gebied van sociale veiligheid.

Coördinatie van anti-pestbeleid van de school.

Ad3:

Aan de monitoring zijn vanuit de wet eisen gesteld. De school moet ervoor zorgen dat de monitorgegevens voor de inspectie toegankelijk zijn en beschikbaar worden gesteld. Het instrument moet: betrouwbaar en valide zijn;

inzicht geven in de ervaring van leerlingen over de sociale en fysieke veiligheid op school;

inzicht geven of leerlingen te maken hebben met aantasting van de sociale en fysieke veiligheid;

inzicht geven hoe het is gesteld met het welbevinden van leerlingen op school;

gestandaardiseerd, jaarlijks en representatief zijn.

In ons voorliggende veiligheidsbeleid is beschreven op welke wijze De Wingerd bovenstaande bepalingen uit de wet vertaald naar het dagelijks handelen. In dit plan zijn alle verplichte zaken vastgelegd, zodat te allen tijde terug te vinden is wat een gebruikelijke handswijze is van directie, leerkrachten en andere betrokkenen.

Veranderende omstandigheden of nieuwe inzichten kunnen aanpassingen op de procedures en werkwijzen nodig maken. In ons veiligheidsbeleid zijn verwijzingen opgenomen naar diverse protocollen en beleidsdocumenten. Dit veiligheidsbeleid moet dan ook vooral gezien worden als een raamwerk waarin visie, beleid, procedures en contactgegevens overzichtelijk bij elkaar staan.

Toelichting begrippen

In de 'Wet veiligheid op school' worden een aantal begrippen genoemd. Hieronder lichten wij deze begrippen verder toe:

Sociale veiligheid:

Een school is veilig als de psychische, sociale en fysieke veiligheid van leerlingen niet door handelingen van anderen worden aangetast.

Fysieke veiligheid:

Aantasting van de lichamelijke integriteit, bijvoorbeeld door het toebrengen van lichamelijke pijn of letsel; denk bijvoorbeeld aan geweld in de vorm van slaan, schoppen etc.

Sociale veiligheid:

Aantasting van de integriteit in het intermenselijk verkeer, bijvoorbeeld door uitschelden, belachelijk maken, achterstelling en discriminatie, vernedering, buitensluiten etc.

Psychische veiligheid:

Aantasting van de geestelijke gezondheid, zoals door het uitoefenen van ongeoorloofde druk en bedreiging, manipulatie etc.

Pesten:

Het herhaald ongewenst gedrag waartegen iemand zich niet kan verdedigen en wat in allerlei vormen voorkomt. Van kleinerende opmerkingen tot openlijke kritiek en intimidatie. Van flauwe grappen tot fysiek geweld. Van roddelen tot isolatie en cyberpesten.

Intimidatie:

Iemands gedrag beïnvloeden door hem angst aan te jagen door te dreigen met negatieve gevolgen. Dit kan lichamelijk geweld betreffen, maar kan ook (non-) verbaal plaatsvinden door het maken van opmerkingen, gebaren en handelingen die het slachtoffer als ongewenst ervaart. Het betreft seksuele intimidatie als de gedragingen, opmerkingen of handeling een seksueel karakter hebben.

Discriminatie:

Er is sprake van discriminatie als leerlingen anders worden behandeld dan anderen op grond van hun afkomst, geslacht, seksuele geaardheid, leeftijd, handicap of chronische aandoening, politieke gezindheid, arbeidsrelatie, arbeidscontract, burgerlijke staat, nationaliteit, godsdienst of levensbeschouwing.

Agressie en geweld:

Hier geldt grofweg een onderverdeling in drie vormen:

Verbale agressie: uitschelden, schreeuwen of zeer fel in discussie gaan

Fysieke agressie: schoppen, duwen, slaan, spugen, bijten, vernielen

Psychische agressie: iemand verbaal of schriftelijk bedreigen, intimideren, chanteren of vernederen, (cyber)pesten.

Korte beschrijving van onze school

Dalton Kindcentrum De Wingerd is een christelijke Daltonschool met ruim 100 kinderen. De school heeft 6 groepen. Het enthousiaste en betrokken team bestaat uit 2 directieleden, 9 leerkrachten en 1 onderwijsassistent. Wij maken onderdeel uit van het schoolbestuur van CKC Drenthe.

We willen de kinderen bijbrengen dat het leven waard is geleefd te worden en dat we daar zelf verantwoordelijk voor zijn. Het is voor ons belangrijk, dat de kinderen waarden en normen bijgebracht worden. En bovenal, dat ieder mens gelijkwaardig is, maar dat dit leven zich tevens afspeelt binnen bepaalde gezagsverhoudingen. Daarbij dienen we elkaar, kinderen, ouders en schoolteam met respect te behandelen ongeacht geslacht, handicap, huidskleur of achtergrond. Het is van belang, dat allen die bij de school betrokken zijn zich veilig en thuis voelen bij ons op school. Zowel naar de kinderen als ouders wordt een persoonlijke benadering nagestreefd.

Onze visie op schoolveiligheid

De afgelopen jaren heeft het team van De Wingerd aandacht besteed aan een goed pedagogisch klimaat. Wij gebruiken daarbij het programma PBS (Positive Behaviour Support). Veiligheid speelt hier een belangrijke rol in. Veiligheid is immers een belangrijke voorwaarde om goed te kunnen functioneren op school en om je te kunnen ontwikkelen.

Alle kinderen, personeelsleden en andere volwassenen die bij De Wingerd zijn betrokken, voelen zich veilig en thuis op school. Ieder draagt zelf actief bij aan het versterken van deze veiligheid. Dit gebeurt door zichzelf te houden aan de schoolregels en rekening te houden met anderen.

Onder andere via observaties houden wij de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen bij. Zodra wij merken dat kinderen zich niet veilig en vertrouwd voelen, ondernemen wij in overleg met de ouders, actie. Omdat het gedrag op school en thuis een wisselwerking heeft, verwachten wij van ouders hetzelfde. Als ouders thuis constateren dat de school niet veilig is voor het kind, horen wij dit graag.

Als uitgangspunt geldt dat school een plek moet zijn waar rust heerst, waar leerlingen, personeel en ouders zich thuis voelen en veilig weten. Waar alle betrokkenen respectvol, prettig en vriendelijk met elkaar omgaan. Dat betekent concreet:

Voor leerlingen dat zij:

- niet pesten of gepest worden;
- zichzelf mogen en kunnen zijn;
- weten dat geweld, (seksuele) intimidatie, pesten en discriminatie niet worden getolereerd;
- bij iemand terecht kunnen als er problemen zijn;
- serieus genomen worden door personeelsleden en overige medewerkers;
- op de hoogte zijn van de duidelijke afspraken over dit alles.

Voor ouders/verzorgers dat zij:

- erop kunnen vertrouwen dat hun kinderen graag naar school gaan;
- weten dat een prettige omgang wordt bevorderd;
- weten dat geweld, (seksuele) intimidatie, pesten en discriminatie niet worden getolereerd;
- een open oor kunnen vinden voor problemen;
- weten dat signalen worden opgepakt en problemen aangepakt;
- serieus genomen worden door personeelsleden en overige medewerkers;
- weten dat er duidelijke afspraken over dit alles zijn, vastgelegd in protocollen rondom schoolklimaat en veiligheid;

Voor personeel en andere medewerkers dat zij:

- met respect bejegend worden door leerlingen, ouders/verzorgers en collega's,
- betrokken worden bij het scheppen van een goede werksfeer;
- weten dat geweld, (seksuele) intimidatie, pesten en discriminatie niet worden getolereerd;

ergens terecht kunnen met signalen;
weten dat signalen worden opgepakt en problemen worden aangepakt;
duidelijkheid hebben over wat er gebeurt bij calamiteiten;
weten dat er duidelijke afspraken over dit alles zijn, vastgelegd in protocollen rondom schoolklimaat en veiligheid;

Vertaling naar de praktijk

Om uitvoering te geven aan de 'Wet veiligheid op school' hebben wij afspraken gemaakt over de toepassing in de praktijk. Belangrijk hierin is het tijdig signaleren en, indien nodig, gericht optreden. Met elkaar houden wij ons aan de gemaakte afspraken en protocollen. Concreet betekent dit het volgende:

We hebben een aantal **gedragsverwachtingen op basis van de waarden: respect, verantwoordelijkheid en persoonlijke ontwikkeling** met elkaar afgesproken die gedurende ieder schooljaar opnieuw onder de aandacht van teamleden, kinderen en hun ouders worden gebracht. Deze gedragsverwachtingen zijn te vinden in de schoolgids.

In ons lesaanbod schenken wij structureel aandacht aan de sociale vaardigheden. Hiervoor gebruiken wij de methode **Positive Behavior Support (PBS)** in alle jaargroepen.

Eens in de twee jaar wordt de **tevredenheidspeiling van Scholen met succes** onder ouders afgenomen. Ouders worden bevraagd over het onderwijs en de werkomstandigheden op onze school, waarbij ook aspecten t.a.v. veiligheid meegenomen worden. De resultaten worden besproken met het team en de medezeggenschapsraad. De input hiervan wordt gebruikt voor het schoolplan en de managementrapportages.

Eens in de vier jaar wordt de **tevredenheidspeiling van Scholen met succes** onder leerlingen en leerkrachten afgenomen. Leerlingen en leerkrachten worden bevraagd over het onderwijs en de werkomstandigheden op onze school, waarbij ook aspecten t.a.v. veiligheid meegenomen worden. De resultaten worden besproken met het team, de leerlingen en de medezeggenschaps-raad. De input wordt gebruikt voor het schoolplan en de managementrapportages.

Voor onze personeelsleden geldt een **gedragsprotocol**. Dit protocol is te vinden op [de website van onze school](#).

Op onze school wordt pesten niet getolereerd. Het beleid van de school is gericht op het voorkomen van pestgedrag. Wanneer kinderen of ouders melding maken van (mogelijk) pestgedrag, nemen wij dit altijd serieus en gaan in gesprek met de betrokkenen. Ouders ontvangen altijd een terugkoppeling. Wanneer blijkt dat er meer aan de hand is, wordt door ons het **pestprotocol** gehanteerd en/of schakelen wij een extern deskundige in om ons te ondersteunen. Het pestprotocol is te vinden [op de website van onze school](#).

Tijdens de pauze zijn leerkrachten, in de vorm van **pleinwacht**, zichtbaar op het speelplein aanwezig. Hierdoor is er toezicht en is altijd een aanspreekpunt voor kinderen beschikbaar.

Twee keer per jaar vindt **monitoring van de veiligheidsbeleving** van de bovenbouwleerlingen plaats middels het invullen van de Sociale Competentie Observatie Lijst (SCOL). Dit is een leerling-volgsysteem voor sociale competentie. De opbrengsten vanuit SCOL worden twee keer per jaar tijdens de groepsbesprekingen besproken met de MIB-er/sociale veiligheidsfunctionaris. Indien wenselijk wordt e.e.a. teambreed behandeld tijdens de zorgvergadering.

Regelmatig komt het voor dat de kinderen vanuit school met auto's van ouders en/of leerkrachten worden vervoerd. Dit kan voor een excursie of een uitstapje zijn. Voor vertrek worden altijd de nodige zaken besproken en gecontroleerd. Deze afspraken en regels zijn vastgelegd in ons **vervoersprotocol**. Dit protocol is terug te vinden [op de website van onze school](#).

Voor de fysieke veiligheid hebben wij personeelsleden opgeleid tot **bedrijfshulpverlener** (BHV-er). Deze BHV-ers verlenen hulp bij calamiteiten en worden regelmatig bijgeschoold. Onderdeel van de bedrijfshulpverlening is ons **ontruimingsplan**. Het daadwerkelijk ontruimen van het gebouw wordt tenminste tweemaal per jaar geoefend.

Het bieden van een veilige omgeving voor onze leerlingen en personeel vraagt meer dan alleen papieren plannen en protocollen. Dit vraagt om een proactieve houding, om een constante vinger aan de pols. Als wij weten wat er speelt, kunnen we knelpunten signaleren en het beleid hierop aanpassen. Een belangrijk instrument hiervoor is de **registratie van incidenten**. In deze registratie leggen wij gevallen van pestgedrag en/of lichamelijk letsel vast. Dit doen wij middels het digitale programma incidentenregistratie. De incidenten worden besproken met de MIB-er.

Voorwaarden voor een goede incidentenregistratie is goede communicatie (wie, wat en waar en wanneer melden), centrale registratie en analyse van de gegevens. Deze voorwaarden vallen onder de verantwoordelijkheid van onze **anti-pest coördinator** Wilma Beugel de MIB-er.

Samenhang andere beleidsdocumenten

Binnen onze school en onze stichting CKC Drenthe zijn meerdere beleidsdocumenten vastgesteld, die een relatie hebben met ons veiligheidsbeleid. Voor de volledigheid is hieronder een overzicht van deze documenten opgenomen. Genoemde documenten zijn door ouders op te vragen bij de directie.

<i>Naam document</i>	<i>Te vinden voor medewerker op</i>
Richtlijnen gebruik sociale media - 2011	Sharepoint – internet - personeel
Privacy reglement leerlinggegevens - 2017	Sharepoint – internet - bestuur
Meldcode Kindermishandeling en huiselijk geweld - 2012	Sharepoint – internet - personeel
Rouwprotocol	Sharepoint – internet - onderwijs
Gedragsprotocol - 2013	Sharepoint – internet - personeel
Klachtenregeling – 2015 (stichting)	Sharepoint – internet - onderwijs
Veiligheidsplan – 2016 (stichting)	Sharepoint – internet - personeel
Klokkenluidersregeling – 2017 (stichting)	Sharepoint – internet - personeel

Plan van aanpak tegen pesten SWPBS-scholen

Vanaf 1 augustus 2015 moet elke school verplicht beschikken over een pestprotocol, waarin een structurele en schoolbrede aanpak voor pesten beschreven staat. In dit plan moet in ieder geval opgenomen worden dat de school:

- a. een anti-pestprogramma hanteert, dat voldoet aan de criteria van het ministerie;
- b. de sociale veiligheid van leerlingen op school monitort;
- c. er zorg voor draagt dat leerlingen, leraren en ouders een beroep kunnen doen op een vertrouwenspersoon; en
- d. er zorg voor draagt dat bij een persoon tenminste de volgende taken zijn belegd:
  - het coördineren van het anti-pestbeleid, en
  - de belangenbehartiging in het kader van pesten.

Het wordt dus voor scholen wettelijk verplicht om een schoolbrede aanpak te bieden voor de sociale en fysieke veiligheid van leerlingen. En de inspectie gaat hierop toezicht houden.

De definitie van pesten

De Wetgeving Sociale Veiligheid op school (april 2014) definieert pesten als een vorm van agressief gedrag, waarbij een betrekkelijk machteloze persoon wordt aangevallen, vernederd of buitengesloten door één of meerdere individuen. Pesten heeft drie kenmerken:

het is intentioneel

het vindt herhaaldelijk en over een langere periode plaats en er is een machtsverschil tussen dader en slachtoffer.

Er is sprake van pesten wanneer iemand herhaaldelijk of een lange tijd schade ondervindt door bewust handelen van een of meerdere leerlingen. Er is hierbij een duidelijke daderrol en een slachtofferrol. Ook de rol van de 'meelopers' of omstanders wordt bij de pestpreventie binnen SWPBS wel heel belangrijk gevonden.

SWPBS als schoolbrede aanpak

Pesten vraagt om meer dan een plan beschreven in een protocol, namelijk een positieve aanpak die in alle ruimtes en groepen, die met regelmaat aangeboden en onderhouden wordt. School behoort een veilige plek te zijn voor alle leerlingen. Pesten bedreigt dit uitgangspunt. De (naam school) heeft gekozen voor een aanpak waarbij het sociaal-emotioneel leren van de hele school de hoogste prioriteit krijgt, in plaats van alleen te focussen op een anti-pestprogramma in de groep.

Wij, het schoolteam van De Wingerd kiezen ervoor om te investeren in een stevig positief schoolsysteem, SWPBS (School Wide Positive Behavior Support), waarin ook het voorkomen van pesten is opgenomen. Wij zetten pas een anti-pestprogramma in te zetten wanneer SWPBS niet voldoende blijkt te zijn voor een groep.

Wat is Schoolwide Positive Behavior Support (SWPBS)?

SWPBS is een geïntegreerde, schoolbrede en preventieve aanpak, gericht op alle leerlingen. Doel van dit systeem is om een veilig en positief schoolklimaat te creëren dat alle leerlingen in staat stelt om optimaal te profiteren van het geboden onderwijs. Om dit te bereiken maakt PBS gebruik van een combinatie van 'evidence based' interventies en strategieën, gericht op het versterken van gewenst gedrag en op het voorkomen van probleemgedrag.

Voor verreweg de meeste leerlingen biedt deze sociale omgeving voldoende basis om zich goed te kunnen richten op de lesstof en goede vorderingen te maken. Voor de 20% leerlingen die meer nodig heeft om ditzelfde doel te bereiken, zijn er aanvullende interventies beschikbaar, op school en bij de ketenpartners in zorg. Hierbij zijn de lijnen kort en de interventies complementair aan de wijze waarop in en om school met alle leerlingen wordt gewerkt. De ouders zijn partner in het expliciteren, aanleren en bekrachtigen van het gewenste gedrag. Bij de leerlingen die meer intensieve begeleiding nodig hebben, spelen ouders een centrale rol in deze begeleiding. Deze aanpak leidt voor alle leerlingen tot meer effectieve leertijd, een grotere taakgerichtheid van de leerlingen en minder verstoringen in de klas, wat weer leidt tot betere leerprestaties.

De kern van de SWPBS aanpak

De volgende zes elementen vormen samen het hart van de SWPBS-aanpak:

a. SWPBS staat voor een schoolbrede aanpak

SWPBS-scholen werken met een geïntegreerde methodiek voor het stimuleren van gewenst gedrag op school en het creëren van een positief schoolklimaat. De vaste onderdelen van het programma richten zich steeds op drie niveaus: de hele school, de afzonderlijke groepen en de individuele leerlingen.

SWPBS is een methodiek met een 'paraplu-functie'. Algemeen bekende preventieprogramma's en methoden met vergelijkbare uitgangspunten (zoals bijvoorbeeld Taakspel, Positive Action, de Vreedzame school en diverse Pestprogramma's) passen naadloos in de aanpak.

b. Preventie staat centraal

Scholen die aan de slag gaan met PBS voeren een preventief beleid binnen de school, gericht op het bevorderen van gewenst gedrag bij alle leerlingen. Daarnaast richt de methodiek zich op de behoeften van individuele leerlingen, met als doel alle leerlingen optimaal te laten profiteren van het geboden onderwijs.

c. SWPBS-scholen maken hun gedragsverwachtingen concreet, leren het gewenste gedrag aan en bekrachtigen dit gedrag systematisch

De school stelt haar basiswaarden vast en vertaalt deze naar concreet gedrag.

Gewenst gedrag wordt structureel aangeleerd, geoefend en herhaald.

Gewenst gedrag wordt systematisch bekrachtigd.

Er zijn duidelijk omschreven consequenties die volgen op het overtreden van gedragsregels.

d. De SWPBS-school stuurt op data over het gedrag van de leerlingen

De school maakt actief gebruik van systematische gegevensverzameling. Om systematisch zicht en toezicht te houden op de ontwikkeling van leerlingen en vroegtijdig te kunnen ingrijpen bij problemen, hanteert de school o.a. incidentenregistratie. Ook gebruikt de school andere data (SDQ) om zicht te krijgen op het SWPBS-implementatieproces.

e. Er is sprake van partnerschap met ouders en de ketenpartners

Het samenwerken met de ouders is een belangrijk onderdeel van de methodiek. De school ontwikkelt manieren om een positieve band met de ouders op te bouwen en met hen samen te werken vanuit gezamenlijke waarden en verwachtingen. Daarnaast richten SWPBS-scholen zich op korte lijnen met de zorg- en ketenpartners op het moment dat specifieke hulp nodig is voor leerlingen.

f. PBS wordt geborgd met een kwaliteitssysteem

Wanneer scholen werken met SWPBS, is er expliciete aandacht voor het borgen van de kwaliteit van de methodiek na implementatie. Hiertoe is een systeem voor certificering van scholen ontworpen.

Op deze manier werken wij als schoolteam van De Wingerd systematisch en planmatig aan de competenties voor sociaal emotioneel leren. Het werken aan deze competenties dient schoolbreed door iedereen op school te gebeuren en niet in subgroepen of op individuele basis. Wij kiezen ervoor om binnen SWPBS al vanaf vier jaar regelmatig, enkele keren per jaar te werken met de lessen pestpreventie.

Onze aanpak voor fysieke en psychische veiligheid van leerlingen op schoolbreed niveau

Met SWPBS hebben wij op De Wingerd tot doel een positief schoolklimaat te creëren waarin alle leerlingen en volwassenen zich veilig voelen, zowel fysiek als psychisch, waardoor zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Wij gaan daarbij uit van de volgende waarden:

Waarden van de school opnemen

Hieruit volgen de volgende algemene gedragsverwachtingen die wij hanteren:

Basiselementen die wij schoolbreed belangrijk vinden m.b.t. fysieke en psychische veiligheid zijn:

Een schoolklimaat creëren waarin pesten door het complete team eenduidig als ongewenst gedrag wordt aangemerkt.

Onderschrijven dat ook toeschouwers (omstanders) en ‘mede-weters’ een belangrijke rol in het pestproces vervullen.

Onderkennen dat er voor zowel slachtoffer als dader hulp geboden moet worden.

Hoe ziet onze Pestpreventie binnen SWPBS eruit?

Met alle leerlingen en groepen nemen we de waarden en daaruit voortvloeiende gedragsverwachtingen van de school door bij de start van het schooljaar. Deze worden behalve uitvoerig besproken, ook met alle leerlingen geoefend. Zo weten de leerlingen welk gewenst gedrag van hen verwacht wordt, in welke ruimte en deze gedragsverwachtingen zijn in die ruimte ook zichtbaar. In het begin van het schooljaar wordt positief sociaal gedrag extra bekrachtigd door complimenten en het beloningssysteem, op onze school krijgen de kinderen een druif bij goed gedrag. Wanneer de groep een druiventros compleet heeft, dan volgt een groepsbeloning. Kernelement hierbij is dat alle leerlingen het verschil tussen respectvol en respectloos gedrag weten!

De samenwerking met ouders

Een goede samenwerking met ouders is een essentieel onderdeel van SWPBS en pestpreventie.

Alle ouders van de leerlingen van De Wingerd worden geïnformeerd over de pestpreventie aanpak. Alle ouders worden ingelicht op de algemene informatieavond en ook via de website van de school en de schoolgids.

Daarbij krijgen zij ook advies over hoe om te gaan met pesten en op welke manier zij hun kind het beste kunnen benaderen.

Ouders hebben een belangrijke rol in het signaleren van pestgedrag. Wanneer zij signalen zien van pestgedrag bij hun kind (als slachtoffer dan wel dader) kunnen zij dit altijd melden bij de leerkracht van hun kind, bij de intern begeleider of directeur.

Wanneer een interventie op het gebied van pestpreventie nodig is zullen ouders hier altijd van op de hoogte worden gesteld. In een gesprek wordt aangegeven welke interventie ingezet wordt en worden afspraken gemaakt over de manier waarop de ouders hun kind het beste kunnen begeleiden en reageren.

De vertrouwenspersoon

Wanneer ouders zorg hebben rondom hun kind kunnen zij vanzelfsprekend altijd terecht bij de groepsleerkracht. Mochten ouders in vertrouwen een gesprek willen over hun kind kunnen zij terecht bij Wilma Beugel, de vertrouwenspersoon van onze school. Ook leerlingen kunnen altijd bij deze persoon terecht.

De coördinatie van SWPBS en pestpreventie

Het gehele systeem van SWPBS wordt op een school begeleid en gecoördineerd door het PBS-team van onze school. De coördinator van deze werkgroep Kimberley de Jong is, naast het coördineren van het gehele SWPBS-proces, verantwoordelijk voor het coördineren van het anti-pestbeleid van onze school zoals beschreven in dit beleidsplan. De directie van de school Henny Janssens en Marieke Westera en de Intern begeleider Wilma Beugel zijn verantwoordelijk voor de belangenbehartiging in het kader van pesten.

Het programma Pestpreventie SWPBS

Bij het onderdeel pestpreventie binnen SWPBS hoort een lessenserie . In Pestpreventie PBS wordt pestgedrag vergeleken met een brandende kaars. Net als de kaars zuurstof nodig heeft,

heeft pestgedrag aandacht nodig om aan te houden. De pestpreventielessen sluiten naadloos aan bij de interventies op het eerste, groene niveau van de PBS-piramide, welke in het PBS-plan van onze school staan omschreven. Met deze preventieve pestaanpak leren wij alle leerlingen hoe de aandacht van pestgedrag weggehaald kan worden, door een driestappenreactie: het gebruik van een stopsignaal, weglopen en praten met een volwassene. Deze interventie wordt niet alleen aangeleerd, maar ook geoefend en bekrachtigd. In dit hoofdstuk vindt u een beschrijving van de manier waarop deze pestpreventie binnen onze school is geïmplementeerd.

Het pestpreventieprogramma PBS bestaat uit vaste lessen welke voor elke bouw zijn uitgewerkt. Hierin wordt de reactieketen 'stop, loop, praat' aangeleerd en geoefend met de hele klas. Er is daarbij aandacht voor het weghalen van de aandacht voor pesten.

De leerlingen leren ook hoe zij moeten reageren wanneer tegen hen 'Stop' gezegd wordt door een ander. Er wordt geoefend met specifieke situaties waarin deze procedure wel of juist niet gepast is.

Door veel met de leerlingen te oefenen willen wij bereiken dat de reactieketen een automatisme voor hen wordt. Voor de hogere groepen is er een extra les, specifiek gericht op pesten via de social media.

De Stop – Loop – Praat routine

Pestpreventie in het groene basisniveau van PBS gaat uit van drie stappen als reactie op pesten: 'stop', 'loop weg' en 'praat'. Met het team is afgestemd welk gebaar we daarbij hanteren.

Bij 'Stop' wordt een handgebaar gebruikt waarbij de hand op borsthoogte wordt gehouden en de vingers recht omhoog gestrekt zijn. Daarbij wordt de adem laag gebracht en stevig 'Stop' gezegd. De leerlingen leren in de pestpreventielessen hoe zij dit kunnen doen. Er wordt aandacht besteed aan stevig staan, stevig stop zeggen en het goede handgebaar.

Wanneer dit niet het gewenste effect heeft en het pesten gaat door, leren we de leerlingen door te gaan naar de tweede stap: 'loop'. Daarbij is het vooral de bedoeling de aandacht voor het pesten weg te halen, net als de kaars waar geen zuurstof meer voor is, zodat het pestgedrag stopt. We leren de leerlingen stevig staan, met de adem in hun buik, kin is recht naar voren, borst ietsje vooruit, schouders ontspannen laten hangen en armen ontspannen laten mee zwaaien. De leerling kijkt zelfverzekerd naar de ander, stapt gecentreerd weg, blijft de ander aankijken en zodra de ander uit het gezichtsveld is, lopen ze weg.

Mocht blijken dat het pesten niet stopt, dan is de derde reactie: 'praat' van toepassing. De leerling gaat dan naar een volwassene toe en vraagt om hulp voor het oplossen van het probleem.

Degene die ongewenst gedrag vertoont kent deze drie stappen stop-loop-praat ook en heeft dus twee keuzemomenten om er voor te kiezen zelf te stoppen, gaat de leerling door totdat de ander leerling naar de leerkracht stapt en praat, dan is dit grensoverschrijdend gedrag.

Medeleerlingen hebben ook een verantwoordelijkheid als toeschouwer. Volgens dezelfde routine stop-loop-praat ondersteunt de toeschouwer de 'gepeste' leerling. Ook de toeschouwer kan de leerling steunen door ook 'stop' te roepen, vervolgens indien nodig met de 'gepeste leerling' mee uit de situatie te lopen en zelfs uiteindelijk mee naar de leerkracht te gaan om te praten.

De toeschouwer, de omstander, heeft een steunende rol, die in dit proces erg belangrijk is.

De woorden 'pester' en 'gepeste' zetten we hier tussen haakjes. Wij benoemen dit gedrag en degene die het uitvoert niet als zodanig. Wij hanteren het motto: 'Alles wat je aandacht geeft, groeit'. Dus als wij als leraren veelvuldig het woord pesten noemen schenken we aandacht aan **wat we juist niet willen zien**. SWPBS schenkt aandacht aan gedrag **wat we juist wel willen zien**, positief gedrag wordt daarom beloond: een goede stop-loop-praat routine, je medeleerling ondersteunen als toeschouwer, op tijd stoppen met ongewenst gedrag is op onze school een compliment waard! In de pestpreventielessen wordt niet gesproken over pesten, maar over niet respectvol of ongewenst gedrag.

Actief toezicht houden

Actief toezicht houden is binnen SWPBS een belangrijk item. In het schoolbrede PBS-plan van onze school staat beschreven hoe wij in vrije ruimtes actief toezichthouden om gewenst gedrag te laten groeien en ongewenst gedrag te verminderen en snel te stoppen. Toezichthouders spelen een belangrijke rol in de effectiviteit van het onderdeel pestpreventie binnen PBS. Als wij actief toezien op het toepassen van geleerde waarden, gedragsverwachtingen en routines door leerlingen wordt het geleerde beter geautomatiseerd in het dagelijks gedrag van de leerlingen.

Alle teamleden hanteren hierbij de volgende procedures:

Het waarschuwen van leerlingen om incidenten te voorkomen (geven van reminders);

Het geregeld bekrachtigen van leerlingen die op de juiste manier reageren en zich aan de waarde respect houden;

Het consequent reageren op meldingen van pestgedrag en het herhalen van de gedragslessen bij ongewenst gedrag.

Jaarlijks wordt een teambijeenkomst gewijd aan het herhalen aan deze afgesproken procedures.

Procedures voor teamleden:

Bekrachtigen van gewenst gedrag binnen Pestpreventie PBS

Binnen de pestpreventie is het belangrijk alert te zijn op voorbeelden van goed gedrag. Door de pogingen van leerlingen bij het juist gebruiken van 'stop-loop-praat' te signaleren kunnen we ervoor zorgen dat gewenst gedrag en het inzetten van 'stop-loop-praat' een vaste gewoonte wordt. Daarnaast is het bekrachtigen van gedrag passend bij de basiswaarden en gedragsverwachtingen van onze school, zoals hierboven beschreven, een essentieel onderdeel van PBS ter voorkoming van pestgedrag. Met name leerlingen die bekend zijn met ongewenst (pest)gedrag, zijn minder geneigd een nieuwe manier van reageren uit te proberen. Vooral deze leerlingen zullen beloond moeten worden voor elke poging in de goede richting.

Het geven van reminders aan leerlingen om incidenten te voorkomen

Het is van belang dat leerlingen die nog moeite hebben met de stop-loop-praatroutine er tussendoor aan herinnerd worden welke reactie van hen verwacht wordt. Dit geldt voor zowel degene die ongewenst gedrag vertoont als degene die last heeft van ongewenst gedrag van de ander. Aan het begin van niet-klassegebonden situaties (pauzes en dergelijke) herinnert de leerkracht deze leerlingen aan hoe hij of zij moet reageren op pestgedrag of hoe hij of zij moet reageren op een stopsignaal. Aan het einde van deze vrije situatie praat de leerkracht weer kort met deze leerlingen om te bevragen hoe het ging en te bekrachtigen voor wat gelukt is.

Reageren op meldingen van pestgedrag

Wanneer door leerkrachten gesignaleerd wordt dat leerlingen zich niet aan de schoolafspraken houden wordt hier direct en consequent op gereageerd volgens de reactieprocedure pestpreventie. Zoveel mogelijk wordt geprobeerd hiermee incidenten te voorkomen.

De volgende specifieke manier van reageren wordt schoolbreed ingezet:

Stap 1: Bekrchtig de leerling voor het melden van het pestgedrag ('Ik ben blij dat je het mij verteld hebt'.)

Stap 2: Vraag naar wie, waar en wanneer.

Stap 3: Zorg voor de veiligheid van de leerling.

Gaat het pesten nog steeds door?

Loopt de leerling die dit meldt risico?

Is hij of zij bang voor wraak?

Wat heeft de leerling nodig om zich veilig te voelen?

Hoe ernstig is de situatie?

Stap 4: Vraag aan de leerling: 'Heb je tegen de pester 'stop' gezegd?' (Zo ja, geef de leerling een compliment voor het op de juiste wijze reageren.)

Stap 5: Vraag de leerling: 'Ben je weggelopen van het pestgedrag?' (Zo ja, geef de leerling een compliment voor het op de juiste wijze reageren.)

Wanneer de melder de stop en/ of looproutine niet gedaan blijkt te hebben wordt extra geoefend met de leerling.

De volwassene gaat onderstaande interactie aan met degene die ongewenst (pest)gedrag heeft vertoond tegen een andere leerling:

Stap 1: Geef de leerling eerst een positieve reactie voor het willen bespreken van het pestgedrag (bijvoorbeeld: 'Bedankt dat je er met mij over wilt praten'.)

Stap 2: Vraag: 'Heeft..... tegen jou gezegd dat je moest stoppen'?

Zo ja: 'Hoe heb je daarop gereageerd?'

Zo nee: Met degene die gepest werd wordt de drie-stappenreactie in deze situatie nog eens geoefend.

Stap 3: Vraag: 'Liep ..... weg'?

Zo ja: 'Hoe heb je daarop gereageerd?'

Zo nee: Met degene die gepest werd wordt de drie-stappenreactie in deze situatie nog eens geoefend.

Vervolgens wordt de driestappenreactie extra geoefend. Hoe vaak dit geoefend moet worden, hangt af van de ernst en de frequentie van het pestgedrag.

Aanpak in geval van pesten

Wanneer zich op school pesten voordoet, hanteren wij een eenduidige aanpak gericht op alle betrokken partijen. Deze aanpak is voor alle leerlingen transparant, ook al blijkt dit voor de meeste leerlingen gedurende hun hele schoolloopbaan nooit nodig te zijn. Belangrijk in de aanpak van het

pesten vinden wij het dat er verbinding blijft bestaan tussen alle betrokkenen. Daartoe stellen wij ouders meteen op de hoogte bij een eerste incident. Wij registreren pesten, net als elk ander ongewenst gedrag, in onze incidentenregistratiesysteem.

Wij willen vermijden dat leerlingen ingedeeld worden in groepen: pesters, meelopers of slachtoffers. Wij wijzen deze leerlingen niet af, alleen het ongewenst gedrag dat bij pesten hoort wijzen wij af. Onze pedagogische aanpak is een oplossingsgerichte aanpak waarbij het positief aandacht geven aan alle leerlingen centraal staat. Een basisbehoefte van alle leerlingen is de behoefte erbij te horen. Daarom wordt er binnen SWPBS op (naam school) veel aandacht besteed aan de groepsvorming en het klasklimaat.

Pestprotocol

Komt pesten tóch voor, dan zijn er de volgende maatregelen:

Wanneer pestgedrag zich voordoet op het schoolplein of in een andere algemene ruimte van de school geeft de pleindienst of toezichthouder dit door aan de groepsleerkracht van de betreffende leerling(en) en noteert dit incident in het registratiesysteem. Deze

incidentenregistratie is beveiligd en op verzoek door de ouders over hun kind in te zien. Ook nemen de leerkrachten vroegtijdig contact op met ouders op bij incidenten;

De leerkracht herhaalt de gedragslessen van de stop-loop-praatreactie met de leerlingen;

De leerkracht geeft de leerlingen reminders voor iedere vrije situatie de week volgend op het incident;

Voor de leerling(en) die herhaaldelijk blijven opvallen in de incidentenregistratie, wordt een gedragsfunctieanalyse gemaakt. Vervolgens wordt een plan van aanpak bepaald gericht op het veranderen van de functie van het gedrag en het versterken van de sociale vaardigheden (een gele of rode interventie binnen SWPBS).

Wanneer er sprake is van pesten binnen een groep en de groene basis van de reactieketen biedt onvoldoende uitkomst, dan kan gekozen worden voor een Steungroepaanpak. Bij deze oplossingsgerichte Steungroepaanpak worden ook medeleerlingen ingezet om de fysieke en psychische veiligheid van de gepeste leerling te ondersteunen. Pesten wordt door de Steungroepaanpak op een, voor alle betrokkenen, veilige manier opgelost. Tevens leert deze

aanpak de leerlingen om op een andere manier om te gaan met conflicten. Uitgangspunt hierbij is dat het versterken van de gehele groep op sociaal gebied beter helpt dan straffen.

Een herstelgesprek: Bij een (ernstig) pestincident kan een herstelgesprek nodig zijn. Kern van het herstellen is het feit dat pesten iets beschadigt, relationeel en/of materieel. Het biedt de 'pester' de kans de schade te herstellen. En er worden sluitende afspraken gemaakt om pesten voor de toekomst te voorkomen. Een herstelgesprek kan ook plaatsvinden nadat er een consequentie is uitgedeeld.

Consequenties ongewenst gedrag

Als een leerling ervoor kiest zich te verzetten tegen het optreden van de leerkracht, geen respect toont en doorgaat met het ongewenste gedrag, dan volgt er een consequentie. De reactieprocedure is dan volledig doorlopen.

Een consequentie kan bijv. een schrijfstraf zijn, waarbij de leerling opschrijft wat er gebeurd is of uit het herhaaldelijk opschrijven van de bijbehorende gedragsverwachting of een uitsluiting van een activiteit.

Wanneer we een consequentie geven registreren we dat (digitaal) op het formulier voor gedragsincidenten.

Het monitoren van de sociale veiligheid van onze leerlingen

De sociale veiligheid van onze leerlingen volgen wij door jaarlijks de SDQ-vragenlijst af te nemen in het najaar en in april. Daarnaast wordt in de midden- en bovenbouwgroepen het sociogram afgenomen. Van de scores die uit beide instrumenten komen wordt een analyse gemaakt door de leerkracht samen met de intern begeleider op groepsniveau en op individueel leerlingniveau. De intern begeleider maakt van alle groepsoverzichten ook een schoolbrede analyse per schooljaar.

Gedrag van de leerlingen wordt ook gemonitord door het bijhouden van de gedragsincidenten. Van deze registratie wordt maandelijks een analyse gemaakt door de data-analist van het PBS-team van onze school, De analyse wordt besproken op de maandelijkse PBS-team bijeenkomst en in het gedragsteam met schoolmaatschappelijk werk, intern begeleider en PBS-er, en er wordt direct een actieplan van gemaakt.

Het monitoren van Pestpreventie SWPBS

Het pestpreventie programma van SWPBS voorziet in een Follow-up. Dit is een instrument dat bedoeld is voor het evalueren van de pestpreventie en waarmee nagegaan kan worden hoe effectief deze is. Met deze informatie kan het programma waar nodig aangepast en verbeterd worden, zodat een zo effectief mogelijke interventie ontstaat.

De bijbehorende vragenlijst zal een keer per jaar worden afgenomen. Tevens wordt voor SWPBS jaarlijks het zelfbeoordelingsonderzoek ingevuld door alle teamleden. Deze vragenlijst geeft jaarlijks inzicht in de stand van zaken rondom SWPBS in school en biedt aanleiding tot het stellen van de jaarlijkse doelen voor SWPBS in onze school.

Tot slot

Het blijft van groot belang dat wij, Dalton Kindcentrum De Wingerd, samen met de ouders en de leerlingen blijven werken aan het optimaliseren van onze schoolbrede klimaat.

Binnen de gouden driehoek ouders-leerling-school dienen we allen eenzelfde doel: dat alle leerlingen zich veilig voelen op school en zich optimaal kunnen ontwikkelen, zowel thuis als op school tot sociaal competente persoonlijkheden.